

Izhaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.

Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 „ 60
cetrli „ — „ 80
(Posamezno štev.
15 kr.)

Oznaniła,
ikrat natisnena,
od vrste 15 kr.

Naročnina, zmenila in
reklamacije
pošiljajo se
upravnistvu.

Odprte rekla-
macije so
poštine proste.

POPOTNIK.

Časopis za učitelje in prijatelje šole.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev v Ljubljani.“

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Uredništvo in
upravnistvo :
Reiserstrasse 8.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
uredništvu.

Pisem, ki zahtevajo odgovor,
naj se pridene
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se ne oziramo.
Nepraktična pisma
se ne sprejemajo.

Rokopisi
in na
ceno pisane knjige
se ne vračajo.

Nekoliko o besednem redu v ljudski šoli.

(Za nagrado.)

Motto: Jezik očistite peg!

Koseski.

Strašna je zmešnjava, katera je nastala v dandanašnji slovenski pisavi gledé na besedni red (Wortfolge). Nekateri gospodje pisatelji si jemljó v tem oziru svobodo, da se kar koža ježi po človeku, opazujočemu njih „besedne skoke“. Posebno pa so slovenske breznaglasnice ali enklitike prave sirotice: kakor zbegane odletajo od jednega kraja v drugi po stavkih „moderne“ pisave naše. Zaman neusmiljenim pisateljem trobiš na uho: „Stojte, stvar ne gre takó!“ Poslušajte narod, ki takó ne govori, kakor vi pišete! Zaman je vže l. 1858. neumrljivi naš Levstik v „Novicah“ šibal „napake slovenskega pisanja“ ter toli preganjane breznaglasnice vzel pod svojo skrb! Zaman je dični naš Cigale l. 1875. in zopet l. 1882. v „Novicah“ povzdignil svoj glas ter ustanovil prava za besedni red; zaman so tudi drugi poznateljji našega jezika v novejšem času šibali babilonstvo pisave naše; zaman je izšla Janežič-eva slovnica v novi izdavi! Pisatelji, katerih se stvar tiče, ne „odmaknejo“ — kakor bi dejal naš Kraševce — nego drvé dalje in dalje po jezikovem labirintu, meneč: Taka pisava lepó zveni, taka pisava je — „nobel“!

Kaj storiti ob taki trmoglavosti nekaterih naših pisateljev? Jaz menim, da bi tudi ljudski učiteljji lahko nekoliko pripomogli v to, da krenemo na pot pravilnega slovenskega pisanja. Temelj temu lahko postavimo vže pri našej deci, pri šolskej mladini. Nimamo sicer nobene primerne slovenske slovnice, katero bi z uspehom (posebno kar se tiče besednega reda) rabili v ljudskej šoli, pomagati pa si moramo sami s primernimi praktičnimi vajami, katere skrbno gojimo v ljudskej šoli! Nekaj takih vaj za vzgled sem sestavil tudi jaz, in to na podlagi doslej izdanih strokovnjaških razprav, ter jih ponujam gg. tovarišem v blagovoljno porabo. Res je stvar nekoliko težka za učence ljudskih šol; a morda bi se v najvišem razredu ljudske šole vendar-le pokazal znaten uspeh, ako bi se takó postopalo! Morebiti vzbudijo te vrstice moža, ki nam še praktičneje razloži znameniti ta oddelek slovenske slovnice, za katero večina dandanašnjih piscev takó malo mara! Bog daj!

I.

a) Ko je prišel gospod učitelj k nam, lepo *sem* ga pozdravil. — Ako se ne učiš, škoduješ *si* sam. — Kdor dobro dela, zadovoljen *je* s seboj. — Ko je odzvonilo, šla *sva* v šolo. — Ker sta se po potu motila, zamudila *sta*. — Ker se deklici pridno učite, napredovali *ste* vže dokaj dobro v ženskih rokotvorih. — Ko nas učitelj pohvali, veseli *sma*. — Kader slišite vbrano petje, pozorni *ste* in veseli. — Ko so pojedli, odšli *so*.

b) Če bi te o tem vprašal, *ne bi* vedel kaj odgovoriti. — Da si se pridno učil, zdaj *bi* bil vže v višem razredu. — Da srečaš v gozdu volka, močno *bi* se prestrašil.

c) Ker je bila tema, nisi *me* spoznal. — Ako si zadovoljen, obiščem *te*. — Ko je dimničar vstopil, sestra *se ga* je ustrašila. — Ko je vojak prišel domov, mati *ga* je objela. — Ker jabolk ne potrebujem, prodam *jih*. — Ako mi knjigo posodiš, ustrežeš *mi*. — Ko se vrneš v mesto, povejo *ti* novico. — Ker se ne znaš varovati, zmerom *si* bolehen.

d) Ko spišem nalogo, čital *bom* „Vrtec“. — Dobil *boš* darilo, ako mi ustrežeš. — Ako se uvremeni, jutri *bo* lepa slovesnost.

Pouk.

Slovenske brezglasnice (enklitike) so:

a) Pomožni glagoli v sedanjiku: *sem, si, je, — sva, sve, sta, sti, — smo, ste, — smo, ste, so.*

b) Stara glagolna oblika „*bi*“.

c) Krajša oblika osebnih zaimkov: *me, te, se ga, jih, mi, ti, si* itd.

d) Krajša oblika prihodnjikova: *bom, boš, bo* itd.

Pripis. Janežič prišteva brezglasnicam tudi okrajšani glagol: *čem, češ, če*, kar je pa dr. Sket v novejši izdavi Janežič-eve slovnice opustil.

Pomni: Glavno pravilo je: Z brezglasnicami se ne pričenjajo stavki.

(Kakor ne bi bilo lepo za oko, ako bi vojaške vrste pričenjali vojaki slabiči, isto tako ne bi ugajalo našemu ušesu, ako bi slabotne brezglasnice pričenjale stavke!)

II.

Izjeme.

a) *Je* više bitje, ki dobro plačuje, a hudo kaznuje. — *So* ljudje, ki nimajo pameti.

b) *Je-li* ozdravel tvoj oče? — *Me-li* ne poznaš več? — *So-li* lovci odšli? —

c) „Tvoj brat Fedor, vže od nekdanj malopridnež, *je* ubit. Otahičanje, ki živé na otoku Otahiti, *so* lepi ljudje“.

Pomni: a) Kader je: *sem, si* itd. samostojen in toliko pomenja kolikor nemški existieren, tedaj lahko pričinja stavek. (*Je* više bitje = Es existiert ein höheres Wesen).

b) Kader za glagolom: *sem, si* itd, ali za zaimkom: *me, to* itd. stopi vprašalni „*li*“, tedaj take brezglasnice lahko pričenjajo stavke.

c) Kader mali stavek gojzdimó v velikega, moramo staviti okrajšano obliko pomožnega glagola precej za vejico“. (Levstik, „Novice“, 3. list, l. 1858.)

Pripis. Nekateri strogi slovničarji, mej njimi sam Cigale, zahtevajo, naj brezglasnice ne pričenjajo stavkov niti ne za apozicijami ali vmesnimi stavki. Mislim pa, da bi ne bil „smrten greh“, če bi se o takih slučajih prijenjalo, saj pravi Levstik sam v „Novicah“ l. 1858. k svojim stavkom sub c): „Gotovo bi se trdo glasilo: „Tvoj brat Fedor, vže od nekdanj malopridnež, ubit *je*.“ —

III.

Zgodilo se je, kar *sem* ti prorokoval. — Kdor *se* povišuje, prazno glavo oznanjuje. — Rad hodiš k učitelju, kateri *te* veselo vsprejema. — Z máno pojdeš na izprehod, ako *me* bodeš ubogal. — Pridem k vam, čim *mi* bode možno. — Želim da *se* poboljšaš. — Ne sodi človeka, dokler *ga* nisi do dobra spoznal. — Vzajem te s seboj, kader *se* popeljem v mesto. — Stori, kakor *te* je naučil. — Rad ostajam, kjer *mi* dajo dobro besedo. — Stariši *so* jokali, ko *sta* sinova odšla. — Boga imej pred očmi, koder *boš* hodil. — Ne jej teh jagod, zakaj *so* strupene. — Bog *ga* je poklical k Sěbi; kajti *je* bil dober.

Pomni: „V vseh stranskih stavkih, ki se začenjajo s: *kar, kdor, kateri, ako, če, čim, da, dokler, kader, kakor, kder, ko, koder* ali s katerim koli drugim veznikom, morajo te besedice (t. j. brezglasnice) stati precej za zaimkom ali veznikom in pred poglavitnim glagolom, ne za njim“. (Cigale).

Opomba. Umevno je, da se v poeziji govor lahko svobodneje kreče; vendar tudi tu ne spada k lepoti, ako se verzi pričenjajo z brezglasnicami; n. pr:

Če pridni bódemo,
Vam nikdar žal ne bo.

Ali pa: Kar časa zamudiš,
Ga vekomaj zgubiš.

Ti, iz „Začetnice“ vzeti verzi, glasili bi se pravilnejše:
Če pridni bódemo,
Nikdár nam žal ne bo.

— — — — —
Kar časa zamudiš,
Na véke ga zgubiš.

Vaje.

Izpravite sledeče stavke gledé na besedni red:*)

Ko ugledal sem svojega prijatelja, sem hitel k njemu ter objel ga. — Kader pripelejo se bratje, jih dobro pogostimo. — Milici je učiteljica dala lepo knjigo, kajti zmerom lepó se je vedla. — Ko bil sem prvikrat v mestu, me je jako veselilo. — Ne hodi v kraje, kjer zbirajo se hudobniki. — Čebele rade letijo tja, kjer nabaja se mnogo cvetlic. — Akopram svaril sem te, si vendar ostal trdovraten. — Očeta leči sloveč zdravnik, zato nadejemo se, da boljše mu bode; mu je nekoliko vže odleglo. — Pisal sem prijatelju, da povrne mi „Vrtce“, ker pošljem ga vezat. — Vselej, kader vidim tega bolnega otroka, se milo stóri mi pri srcu. — Dokler ne poboljšaš se, ostaneš doma. —

Kader greš mimo sadnega drevesa, se mu odkrij! — Razum, kateri velik je božji dar, nas povzdiguje nad živali. — Bogatinci imajo mnogo skrbi, čeprav ubožniki jih zavidajo. — Deček se dosti nauči, ako zmerom je pazljiv in priden. — Otroci, katere učil sem, mi večkrat pišejo. — Greh je veliko zlob, zato hočem se ga varovati. — Slavček nas razveseljuje, ker ugaja nam njegovo petje. — Človek mora biti previden, ker lahko se pomoti. Hudoben je človek, kateremu živali ne smilijo se.

* * *

Kakor s takimi vajami, vežba naj se tudi na podlagi „Beril“; n. pr. po „Tretjem Berilu“. Žalibog — kakor sem vže omenil — vsi sestavki v „Berilu“ nam ne morejo riniti za uzor lepega in pravilnega besednega reda. Zato bode pač treba napeljavati mladino, da po primernih vprašanjih iztakne poleg pravilnosti tudi nedostatnosti v „Berilu“. Vzemimo si za vzgled nekaj stavkov 4. koščka v „Tretjem Berilu“ — „Dobro obrneni denar“.

Učitelj: Čitaj!**)

Učenec: Milica, hčerka ubožnih, pa poštenih kmetskih staršev, je sklenila.

*) Vem, da se nekateri pedagogi upirajo takim nalogam ali vajam, češ: „Die Jugend soll man mit nichts Fehlerhaftem bekannt machen“; toda mislim, da tudi izjema velja, posebno pri nas, ker nimamo niti takih čitank, ki bi bile gledé besednega reda pravilne, a kamo-li še uzorne! — Pisatelj.

**) Prav tako, kakor tu navajamo, učenec ne bode odgovarjal. Treba ga bode še le z drugimi vmesnimi vprašanji dovesti do tega. A, da ne tratim preveč prostora, prepuščam taka vmesna, stranska vprašanja spretnemu učitelju samemu. Pisatelj.

Učitelj: Dovolj! Katero breznaglasnico imamo tu?

Učenec: „Je“.

Učitelj: Je-li tukaj breznaglasnica na pravem mestu?

Učenec: Na pravem mestu je in ni.

Učitelj: Kako to?

Učenec: Tukaj se za vmesnim stavkom „hčerka ubožnih pa poštenih starišev“ nadaljuje z breznaglasnico „je“. To je dovoljeno po Levstik-u; pisalo bi se pa tudi lahko: „sklenila je“, ker se po nekaterih slovničarjih ne sme za vmesnimi stavki nadaljevati z breznaglasnicami.

Učitelj: Čitaj dalje!

Učenec: „... da zanaprej *jih* ne bo več nadlegovala“.

Učitelj: Katero breznaglasnico imamo tu?

Učenec: „Jih“.

Učitelj: Je-li na pravem mestu?

Učenec: Ne.

Učitelj: Zakaj ne?

Učenec: Ker bi za veznikom „da“ morala neposredno slediti breznaglasnica.

Učitelj: Torej tako bi bilo pravilno?

Učenec: „... da *jih* zanaprej ne bo več nadlegovalo.“

Učitelj: Čitaj dalje!

Učenec: ... temveč da *si* bo v prihodnje sama pomagala, kakor *si* bo vedela in znala.

Učitelj: Ali je tu breznaglasnica „si“ v obeh slučajih na pravem mestu?

Učenec: Dakako.

Učitelj: Zakaj?

Učenec: Ker sledi neposredno veznikoma „da“ in „kakor“.

Učitelj: Čitaj dalje!

Učenec: (čita in pride do stavkov: „... vendar *je* že kmalu prihranila tri goldinarje, katere *je* na svoj rojstveni dan poslala ljubim starišem, ter *je* zraven pisala tako-le pismo“).

Učitelj: Katero breznaglasnico nahajamo v teh stavkih?

Učenec: „Je“.

Učitelj: Je-li povsod prav rabljena?

Učenec: Dakako.

Učitelj: Zakaj?

Učenec: Ker „je“ stoji v prvem slučaju neposredno za veznikom „vendar“, a pred pglavitnim glagolom „prihranila“; — v drugem slučaju stoji „je“ neposredno za oziralnim zaimkom „katere“, a pred pglavitnim glagolom „poslala“; — v tretjem slučaju stoji „je“ neposredno za veznikom „ter“, a pred pglavitnim glagolom „pisala“. (Glej Cigalotovo pravilo sub „III. Pomni“. — itd.)

Učitelj, pospešitelj kmetijskega pouka v šoli in izvan šole.

(Govoril pri II. glavni skupščini „Zaveze“ v Celju Fr. Praprotnik.)

(Dalje.)

Le-ti možje tedaj zahtevajo, da se je treba vže pri osnovnem pouku ozirati na prihodnji stan učencev, zlasti na tistega, katerega bode večina nastopila. Le-ta stan je

pa pri nas brez dvojbe kmetijski stan. Večina naših učencev je kmetijskega stanu, in gotovo je, da bode tudi ogromna večina od njih v kmetiskem stanu iskala svoj kruh in svojo srečo. Pa tudi tisti, ki stopijo v kak drug stan, bodo v svojih poznejših letih imeli vedno dovolj prilike, se baviti tudi s kmetijstvom. Pri pouku v ljudski šoli bode se toraj v prvi vrsti ozirati na kmetijski stan. Umé se pa samo ob sebi, da je dobro in tudi potrebno, da se ljudskošolski pouk pri posebnih razmerah ozira tudi na druge stanove človeške družbe.

Ljudskošolski pouk, zlasti na kmetih bode tedaj treba tako urediti, da z jedne strani ne zgubi za vsemu značaja splošnosti, z druge strani pa se vendar vedno in neprestano ozira na kmetijstvo. Z ljudskošolskim poukom bode toraj združiti tudi tiste nauke o umnem kmetijstvu, ki so posebno važni in imenitni in ki se brez velike težave in brez zdatnih in bistvenih sprememb v sedaj veljavnem učnem načrtu s poukom v ljudski šoli lahko združijo.

Po tako urejenem pouku se bode tudi ljubezen do domačije in širje domovine, kakor tudi do presvitle vladarske hiše kaj močno gojila. V umnem kmetijstvu ima namreč domovinska ljubezen svojega najmočnejšega pokrovitelja. Umno obdelana zemlja ima čudovit vpliv na človeško srce in gotovo se je vže marsikateri sam prepričal, kako močno srce visi na tistem koščeku zemlje in bodi še tako mali vrtič, katerega si je sam sè svojo umno glavo in spretno roko olepšal in okrasil; kako težko se je ločiti od dreves, katera je cepila in sadila njegova roka, in kako huda bolest napolnjuje vso njegovo notranjost, kader ga okoliščine silijo, ta ljubljeni kraj zapustiti. V komur se je pa ta čut vzbudil, tisti ljubi strastno svoj dom, nanj je navezan, nanj priklenen, zanj živi, zanj se žrtvuje.

Umno obdelana in sè sadnim drevjem okrašena zemlja ima za nas čisto drugi pomen, nego ga je imela poprej. Veseli zapazujemo, kako nam zemlja naš trud stoterno povračuje, radostni zremo prekrasna na njej posajena drevesa in zdi se nam, da bi rajši zgubili vse, nego ta košček predrage nam zemlje. Zato si pa bode tudi vsak prizadeval, tako gospodariti, da mu ta košček zemlje ostane in ne pride v tuje roke. Umno kmetijstvo nas tako vsaj deloma tudi varuje pred dandanašnjo gospodarstveno lahkomiselnostjo in malomarnostjo.

Po umnem kmetijstvu se tudi močno goji in očitno kaže dejanska ljubezen do presvitlega vladarja. Po umnem kmetijstvu bodo naše dežele polagoma dobile lice prekrasnega vrta, kar bode nam na korist, našem deželnemu gospodu pa v čast in slavo!

Da kmetijstvo tudi najblažje upliva na vso človeško нрав, temu so pritrdili najslavnejši možje, ki so se z odgojo mladine ukvarjali. Po kmetijstvu se napeljavajo otroci vže v prvi mladosti, da opravljajo njihovi starosti primerne opravke, ter se tako vže zgodaj vadijo dela, ki je pogoj srečnega in zadovoljnega življenja. Po delu se utrdi človeško telo, po delu dobi človek večje zaupanje do samega sebe, po delu ohrani sebe in svoje, po delu si množi imetje in povzdiguje blagostan; pri delu ostane tudi človeški duh vedno svež in krepek. Ker je tedaj delo podlaga človeške družbe, njenega razvoja in vse njene sreče, zato bi bilo njegovo preziranje velika pomanjkljivost v odgoji. Zato pa tudi vsi pedagogi zlasti tudi naš Slomšek z vso odločnostjo zahtevajo, da se otroci vže v prvi dobi svojega življenja vadijo v kmetijstvu, ker jim to podava mnogo prilik, vaditi se tudi dela. Neovrgljiva resnica je tedaj, da ostane ljudska odgoja vsaj deloma tako dolgo nepopolna, dokler se ne bodete vže v mladini, ki obiskuje šolo, vzbujali veselje in radost do dela.

Kmetijstvo ukrotilo je nekdanj divje narode, kmetijstvo ublaži tudi dandanes človeško srce in ni misliti, da bi človek, ki se je za kmetijstvo ogrel, iz gole hudobije in preširnosti uničeval poljske pridelke, lomil in izdiral drevesa; smilila se mu bode tudi naj-

manjša bilka, kojoj se bode varoval brez potrebe pohoditi; komur se pa smili drevo, rastlina, tistemu se toliko bolj smili žival — človek. Tako kmetijstvo kaj ugodno vpliva na človeško nrav, in gotovo je tisti, ki je prijatelj kmetijstvu, tudi dobrega, blagega in plemenitega srca, vnet je za blaginjo domovine in za srečo človeštva sploh.

Iz vsega tega je pač dovolj razvidno, da je mladini kmetijski pouk neobhodno potreben, da ta pouk zahteva človeška odgoja sploh, kakor tudi razmere, v katerih živimo. „Non scholae, sed vitae discimus“ mora veljati tudi tukaj.

Umé se pa, da kmetijski pouk v ljudski šoli ne bode imel značaja strogo strokovnega pouka, kakor tudi ta pouk, zlasti na nižje organizovanih šolah, ne more biti Bog ve kako obsežen. Tudi ni potrebno, da bi se morali otroci v vseh kmetijskih strokah jednako temeljito poučevati, to se sploh od ljudske šole ne more in ne sme tirjati; kajti deloma otroci vsega tega v šolskih letih ne morejo umeti, deloma pa tudi ni dovolj časa za tako obsežen pouk, ker gojiti se morajo poleg tega tudi z vso marljivostjo elementarni nauki. Ravno tako se bode kmetijski pouk moral vedno ozirati na razmere in potrebe dotičnega kraja tako, da se bode v tem kraju ta stroka bolj povdarjala, v drugem zopet druga. Le dve kmetijski stroki ste, sadjarstvo in bučelarstvo, ki imata povsod pri nas veliko veljavo, zato ker se ž njima povsod lahko uspešno pečamo, in ker ste obe, zlasti pa sadjarstvo, dandanes eminentne važnosti v narodnem gospodarstvu. Tudi ste ti dve stroki vže po svojem značaju, po svoji vsebini in svojem obsegu taki, da jih je prav lahko v zvezi z ljudskošolskim poukom temeljito preučiti.

Da bode kmetijski pouk v ljudski šoli večinoma praktičen, je jasno. Otrokom se naj kaže le to, kar so mnogovrstne skušnje potrdile, kar je toraj popolnoma dognano. Teoretičen pouk prikazal se bode le tu in tam, kjer je namreč neobhodno potreben, da se kaka stvar še bolj razjasni. Kar se toraj uči, mora biti popolnoma pregledno in resnično, tako da otroci o prednašanej tvarini nimajo nikakega dvoma, temveč so popolnoma prepričani, da bodo, ako ta pouk dejansko izvršujejo, tudi najboljših vspehov dosegli. Izključene so toraj vse hipoteze, vsi negotovi in nezanesljivi poskusi; tak pouk bi nič ne koristil, mnogo pa škodoval. Kmetško ljudstvo nam v tem oziru itak ne zaupa posebno rado, ter se tudi teh nauk navadno še le takrat poprime, kadar vže vidi gotovih vspehov. Deloma je to tudi nekaj celo naravnega, kajti kmet nima denarjev za drage in negotove poskuse. Kakor hitro bi tedaj ljudstvo spoznalo, da kmetijski pouk ne hodi po varnem in gotovem potu, ki pelja do gotovih in vidnih vspehov, tako hitro bi tudi dotični učitelj sè svojim prizadevanjem izgubil vse simpatije med prebivalstvom. Zato je mnogo boljše, da ostane mladina brez tega pouka nego, pa da bi se ukvarjala z nejasnimi, negotovimi in zmedenimi nauki.

Kako pa se naj po ljudskošolskem pouku pospešuje tudi umno kmetijstvo?

Prvi pogoj v povzdigo kmetijstva je prav temeljiti pouk o elementarnih, po zakonu predpisanih znanostih. Le človek, ki se je v svoji mladosti dobro in temeljito poučil o začetnih vednostih, ki si je prisvojil zlasti jezik — ključ do kajige, le tak človek, pravim, se zamore še nadalje izobraževati ter si iz raznih strok nabirati vedno več v življenju potrebnih nauk. Kdor tedaj splošni ljudskošolski pouk pospešuje, tisti pospešuje tudi vsestranski napredek v kmetijstvu, kdor pa ta pouk ovira, tisti ovira splošno omiko, in s tem tudi gmotni napredek ljudstva. Dovolj omikan človek ne obdeluje svoje zemlje le z roko, ampak tudi z umom, in koliko ima to vspeha, to pričajo vsi omikani narodi, ki so se tudi v umnem kmetijstvu visoko povzdignili, mej tem ko so druga neomikana ljudstva tudi v tem oziru močno zaostala. To veliko resnico je

spoznal in izgovoril vže pokojni vladika Slomšek sicer s kratkimi pa vendar krepkimi in pomisleka vrednimi besedami, ko je dejal: „Iz dobre šole pridejo boljši časi!“

Dobre šole so tedaj pogoj boljših časov. Da toraj dobimo dovolj dobrih, to je takih šol, ki so urejene po načelih razuma in zdrave pameti, to mora biti skrb vseh odkritosrčnih in pravih rodoljubov, to mora biti naš neprestani klic, naša tirjatev, od katere nikdar odjenjati ne smemo. Dobra šola je zagotovilo boljše prihodnosti, zato je pa tudi naša dolžnost, da ji posvetimo vse svoje telesne in duševne moči. Kjer se razevita in napreduje šolstvo, tam napreduje tudi človeštvo, kjer pa propada šolstvo, tam propada tudi narod duševno in gmotno.

Prvo, kar je v šoli z vso marljivostjo in z največjo vstrajnostjo gojiti, je materni književni jezik, kajti le sè znanjem književnega jezika se človeku odpre vir do vseh potrebnih mu znanostij. Naš čas odločno zahteva, da je vsak človek vsaj v enem jeziku, v govoru in pisavi dovolj izurjen, in tista šola, ki tega ne doseže, ne izpolni jedne svojih najglavnejših dolžnostij. „Materni jezik v človeku požlahtniti, se pravi, ga v visoki meri usposobiti, da dela v življenju in za življenje“, pravi neki šolski svetovalec.*)

Rečem toraj še jedenkrat, da moramo, ako hočemo, da se ljudstvo v omiki povzdigne, da opusti stare svoje šege in navade, ter da polagoma pride do boljšega spoznanja, da postane sposobnejše za svoj prihodnji poklic ter srečnejše v svojem stanu, če vse to želimo, tedaj mu moramo odpreti živi vir materinega jezika. Tem potom bode ljudstvo deloma vže samo po sebi prišlo do spoznanja, da je v marsičem treba kreniti na drugo pot, da je po izgledu drugih izkušenih gospodarjev marsikaj od starih navad opustiti ter z boljšimi skušnjami novejšega časa namestiti. Bodi-si da bode to spoznanje med ljudstvom tudi počasi napredovalo, pa napredovalo bode vendar. Vsak učitelj pa, ki v tem smislu deluje, deluje posredno tudi za povzdigo umnega kmetijstva in tedaj tudi za povzdigo narodne blaginje. V tem smislu piše dumajski kmetijski časopis**) tako-le: „Kjer ni temeljitega znanja materinega jezika, tam tudi ni veselja in ljubezni do čitanja. Kako bi tudi moglo veseliti človeka, uglobiti se v knjigo, koje ali celo ne ali pa le z veliko težavo razume. Znanje jezika je podlaga vsem znanostim. Kdor ne razume tega, kar obsega knjiga, tisti se co ipso ne more strokovno omikati, mej tem ko se zamore tisti, ki si je prisvojil materni jezik, vsaj teoretično in deloma tudi praktično izobraževati.“

Da se učenci svojemu stanu preveč ne odtujijo, zato je treba v njih neprestano vzbujati ljubezen in veselje do stanu, v katerem so se rodili in v katerem bodo tudi v prihodnje živeli. To bodemo dosegli, ako učencem kažemo vzorne izgledе takih mož, ki so kot kmetje srečno in zadovoljno živeli, umno gospodarili, sebi in drugim v korist delovali, ter tako pospeševali občno blaginjo. Naši otroci na kmetih naj v šoli ne zvedó le o imenitnih vladarjih, o slavnih zmagah, vojskovodjah in drugih državnikih; vseh teh pač večina otrok ne more niti po vsem posnemati, še manj pa doseči, in prav lahko se tako otrokom ukorenini napačna misel, da zamore človek le v jednom teh stanov koristen ud človeške družbe postati. Zato je pa treba otrokom mej drugim tudi kazati prav toplo in živo slikane podobe iz stanu, ki je v njihovem obližju in ki jim je tudi večinoma pristopen. Po takih slikah ogrelo se bode otroško sree za prihodnji stan in poklic, vnela se bode v njih ljubezen, veselje in spoštovanje do tega stanu kakor se bodo tem potom tudi vspodbujali, da le-te može v svojem prihodnjem življenju posnemajo in nasledujejo. Take slike dobiti in sestaviti gotovo ne bode pretežavno tistemu, ki se je z dogodivščino svojega kraja vsaj nekoliko seznanil.

(Dalje sledi.)

*) Dr. Bock.

**) „Wiener Landwirthschaftliche Zeitung“.

Značaji.

(Iz grškega po Teofrastu preložil prof. Fr. Brežnik.)

XII.

Lakomnež.

Lakomnost je hrepenenje po grdem dobičku.

Lakomnež pa je tak človek, ki ne predloži, kedar goste povabi, dosti kruha; od prišlega gosta si izposodi denarja; ko kose deli, pravi: „Po pravici dobi delilec dva kosa“ in si ju takoj odreže. Ako vina prodaja, ga celò prijatelju z vodo pomeša. V gledališče še le tedaj gre, ko mu najemniki gledališča vstop zastoj dovoljijo, in vzame tudi otroke sebo. Kedar gre v imenu države v inozemstvo, pusti popotnino iz državne blagajnice doma in vzame pri sopolstvih posojilo. Svojemu strežaju na potovanju naloži težje breme nego je more nositi in mu da izmed vseh najmanj hrane. On zahteva del častnih daril ter ga takoj prodaja. Ako se hoče v kopalšču maziliti, reče strežaju: „Ti si mi žarkega olja kupil“ in se s tujim pomaže. Ako najdejo domačini denarja na cesti, zahteva on svoj delež rekoč: „Hermes je skupen“. ¹⁾ Kedar da svojo obleko prati, izposodi si od znanca plašč ter ga nosi več dni tako dolgo, da ga znanec nazaj zahteva; in še več jednakega. Domačinom deli hrano z oskudno mero, katere dno je na znotraj upogneno, pa še tedaj potegne z ravnilom. Živeža nakupi od prijatelja prav

¹⁾ Hermes, bog vsakovrstnega posestva, zname njuje tukaj najden denar.

po ceni in ga prodaja z velikim dobičkom. Ako mora štirideset min dolga plačati, plača vsaj štiri drahme premalo. Ako ne morejo njegovi otroci zaradi bolehnosti v šolo iti, zmanjša z ozirom na to šolnino, v mesecu Antesterijonu ¹⁾ jih pa sploh neče v šolo pošiljati, ker je v njem veliko praznikov, da mu le ni treba šolnine plačati. Ako dobi od hlapca najemnino, zahteva nadavka na bakreni denar in to isto stori, kedar obračuni sè svojim oskrbnikom. Kedar zadrugarje pogosti, zahteva od skupnega obeda jedil za svoje otroke. O polovicah pri obedu ostalih redkev napravi zapisnik, da je posli ne vzamejo. Kedar potuje sè znanci, porabi njihove sluge za postrežbo, svojega pa da drugim ljudem v službo, a zaslužka ne da v skupno blagajnico. Ako se napravi pri njem skupen obed, vračuni posebej drva, lesa, kis, sol in olej za svetilnice, sploh vse kar on da. Ako se kateri njegovih prijateljev ženi ali hčer moži, poda se lakomnež malo poprej na potovanje, da mu ni treba nobenega darila dati. Pri znaneih si izposoja take stvari ²⁾, katerih ne iztirjavamo radi, ali katerih ne vzamemo radi, ako nam jih kdo vrne.

¹⁾ V mesecu Antesterijonu (= rožnem cvetu od 16. februvarja do 15. marcija) bilo je mnogo praznikov. Z ozirom na šolstvo bil je posebno važen cvetni praznik, posebno za otroke, ob katerem so dajali učiteljem poleg navadne šolnine še darove.

²⁾ N. pr. Sol, stenj, kumna itd.

Iz „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Direktorij poslal je sledečo prošnjo deželnemu odboru Kranjskemu:

Št. 55.

Veslavni deželni odbor!

Učiteljstvo Kranjsko pričakovalo je željno 1. dan 1891. l., s katerim dnevom bi imele v veljavo stopiti plače, kakor jih je sklenil visoki deželni zbor Kranjski dne 15. septembra 1889. l.; ker gmotno stanje Kranjskih učiteljev je zares tako slabo, da je z veseljem in hvaležno pozdravljala načrt postave, katera je imela zboljšati uborne učiteljske plače. Vest, da načrt postave nij dobil Najvišjega potrdila, zadela je vse Kranjsko učiteljstvo jako nemilo, in širi se občna bojazen, da je uredba učiteljskih plač preložena najmanj za jedno leto. Udano podpisani direktorij „Zaveze“, katerej je tudi nalog, zastopati gmotne razmere vseh slov. učiteljev, obrača se v tej zadevi zaupno do veslavnega deželnega odbora, kateri bode gotovo našel primerna sredstva in pota, da se vendar z dnevom 1. januarja 1891. l. uresničijo nade Kranjskega učiteljstva.

Pri tej priliki dovoljuje si udano podpisani direktorij obračati pozornost veslavnega deželnega odbora na § 4. postavnega načrta, bi-li ne bilo umestno, ta paragraf nekoliko predruščiti. V misli ste direktoriju sledeči dve točki:

I. V § 4. postavnega načrta se pravi, da imajo pravico do službeno starostnih doklad učitelji, ki so službovali „z dobrim vspehom“. Ta dostavek je jako raztegljiv in lahko se uporabi proti učiteljem na jako občutljiv način. Posebno bi bil ta dostavek na veliko kvar narodni stvari, če bi prišla na krmilo stranka, ki bi bila sovražna razvitku naroda. Starostna doklada delila bi se le učiteljem, ki bi zlorabljevali svoj vzvišeni poklic, hlapčevali sovražnikom naroda. Imamo v tej zadevi še dosta prebritkih izkušenj. Proti učitelju, ki ne izpolnjuje svojih dolžnosti, imajo šolske oblasti itak na razpolaganje §§ 46 in 47. deželne postave z dne 29. aprila 1878. l., s katerima se mu lahko odreče vsaka doklada, se ve da po dovršeni disciplinarni preiskavi. Ako je učitelj pet let služboval ter se ni ničesar pregrešil, kar bi utegnilo disciplinarne nasledke imeti, in je vrh tega še tako počeval, da se smatra za sposobnega za daljni pouk, tedaj mu pripada petletna doklada; učitelj pa, kateri si v petih letih ne zasluži 40 gld. doklade, pa naj gre v pokoj. Udano podpisani direktorij prosi toraj, naj predlaga veleslavni deželni odbor visokemu deželnemu zboru, da se izpusti v § 4. dostavek „dобрim vspehom“; če bi pa to ne bilo mogoče, vsaj se naj vsprejme dostavek „kakšna službeno-starostna doklada sme se le odreči vsled disciplinarne razsodbe po dovršenem disciplinarnem postopanju“.

II. Druga točka, o katerej udano podpisani direktorij sodi, da jo je treba pojasniti, je dostavek „števov vsakega sledečega petletja se ravna po naprejšnjem“. Ta dostavek je nejasen in se lahko razlaga na dva jako različna načina.

Lakko se namreč razlaga tako, da se šteje petletje za drugo doklado od dneva podelitve prve doklade, petletje za tretjo doklado od dneva podelitve druge itd., kakor še sedaj nekateri šolski sveti § 30. postave z dne 29. aprila 1873. l. razlagajo. Razlaga se pa lahko tudi tako, da se ravna števov drugega petletja po dnevu, ko se je začelo šteti prvo petletje, ne oziraje se na to, ali je učitelj 6. leto prvo doklado tudi dobil; tretje petletje ravna se po dnevu, ko se je začelo šteti drugo itd., tako da daje desetletna službena doba pravico do druge službeno-starostne doklade, petnajstletna do tretje itd., službena doba vsikdar računjena od dneva prve stalne namestitve.

Prvo razlaganje ima v sebi veliko krivico, katero si dovoljuje udano podpisani direktorij na dveh mogočih slučajih razjasniti:

a) Učitelj bi se bil pregrešil in bi bil dobil radi tega še le 9. leto prvo službeno doklado. Učitelj je bil toraj kaznovan tri leta, namreč 6., 7. in 8. leto, za učitelja precej občutljiva kazen, ki znaša pri ljudskem učitelju 120 gld. Ako se šteje petletje za drugo službeno-starostno doklado od dneva podelitve prve doklade, dobil bode drugo doklado še le 14. leto, in učitelj je zopet za 120 gld. kaznovan, ker v normalnih razmerah bi vžival drugo doklado že 11., 12. in 13. leto; to kaznovanje ponavlja se pri vsaki službeni dokladi in lakko se prigodi, da mora trpeti učitelj kazen šestkrat, to pa za jeden in isti prestopok. Kaj takega pa vendar ne bode hotel določiti postavodajalec!

b) Še večo krivico trpi učitelj, ako si mislimo sledeči mogoči slučaj:

Po § 47. postave z dne 29. aprila zamore se učitelju kaka določena doklada po službenih letih popolnoma odreči. Recimo, učitelju se je popolnoma odrekla prva službena doklada. Ako se razlaga navedeni stavek na prvi mogoči načinu ne izgubi revež, kateremu se je popolnoma odrekla prva doklada, samo te doklade on izgubi tudi druge in vse prihodnje, ker ne more nikdar navesti v svoji prošnji dneva podelitve prve doklade. Tako strog in neusmisljen pa vendar ne bode hotel biti postavodajalec!

Razvidno je torej, da je tako razlaganje omenjenega dostavka jako krivično. Udano podpisani direktorij torej prosi, naj predlaga radi jasnosti veleslavni deželni odbor visokemu deželnemu zboru naveden stavek v sledeči obliki: „števov vsakega sledečega petletja se ravna po naprejšnjem tako, da daje desetletna službena doba pravico do druge službeno-starostne doklade, petnajstletna do tretje itd. do izpolnjenega 31. leta, službena doba računjena vsikdar od dneva prve stalne namestitve“.

Krško, dne 10. septembra 1890. l.

Direktorij „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Dr. Tomaž Romih,
predsednik.

Fran Slanc,
tajnik.

Pisma iz Gradea.

II.

Za jedno z opisnim merstvom začel se je nauk o stolpovnih redih in umetno-obrtnem oblikoslovju. Tudi ta dva predmeta pouzročila sta veliko truda in napora. Skrupulozna natančnost pri risanju toskanskega, dorskega, jonskega, korintskega in kompositskega stolpovnega reda spravila je marsikoga skoro do obupa! Vsekako je pa to tudi za najboljše oči prenaporno delo, kajti tu je merilo že tako drobno, da so v primeri z njim navadni milimetri pravi orjaki.

Da si častiti bralec to lažje predstavi, navedem naj tu le jeden vzgled.

Toskanski stolpovni red je znano naj priprostejši. Služi naj mi torej ta najlažji red v dokaz moje trditve. — Zarad jednotne oblike ves red ni smel presežati 25cm na visokost. To razdaljo je bilo deliti na 19 delov; 7 takih delov se je odbilo in ostalih 12 razdelilo na 7 delov, jedna taka sedmina na dve polovici in jedna teh polovic — imenovana „modul“ — še na 12 delov. Jednota našega merila, imenovana „partes“, je merila toraj 0.9mm. Ker je bilo pa češče treba še to na 3 ali 4 dele razdeliti, si cenjeni čitatelj lahko misli, koliko so trpele naše oči.

To in pa okolnost, da smo bili iz početka, ko se nam je bilo pečati s tem težavnim predmetom, še takorekoč novinci na risarskih deskah, bode gotovo zadoščalo, če omenim, da smo marcija in aprila meseca dostikrat delali ob plinovi razsvetljavi ter oprav zapustili šolske klopi, ko nas je šolski sluga opozoril, da mora šolo zapreti.

Jako zabaven predmet je bilo prostoročno risanje; za nas, rekel bi, tešilo po trudapolnem delu, katero so nam povzročevali prej navedeni predmeti. Žal, je trajalo to veselje le dva meseca, kajti le ta kratek čas je bil odmerjen temu lepemu predmetu, kateri

nam je še nekako osladil obče priljubljeni profesor gospod Lepuschütz.

Risali smo zgolj po modelih, in ker ni bilo dovolj časa, napravil je vsak po jedno risarijo s svinčnikom (Bleizeichnung), s tušom (Tuschzeichnung), s peresom (Federzeichnung).

Slikanje z barvami je imelo zgolj namen, da smo se seznanili z bistvom, kako barve mešati. Iz rumene, rudeče in višnjeve barve sestaviti nam je bilo vse barve od svetlobele do temnočrne.

Slikali smo po teh-le predlogah:

H. Herdtle: „Italienische Majolikafiesen“. Verlag: E. Hölzel's Kunstanstalt Wien.

Meurer: „Italienische Majolika-Tonfliesen“.

Najčisteje in najfineje barve za mešanje pa so: Chenal: Indischgelb, G. Wagner: Carmin I., in g. Wagner: Berliner Blau.

Kdor se hoče o tem natančneje poučiti, vzemi v roke profesorja Delabar-a 5. zvezek: „Das Wichtigste aus der Farbenlehre“.

Nekoliko ur pečali smo se tudi z bistvom perspektive in perspektivnega risanja. Ker mi ne dostaje prostora, na tem mestu obširneje govoriti o tem predmetu, navedem naj samo dve izvrstni knjigi te stroke: Sitschke: „Der Einzelunterricht in der Perspective“ in Andél: „Grundsätze des perspectivischen und beleuchtenden Zeichnens“.

Tudi o stavbarstvu in o mašinskih elementih se je poučevalo prva dva meseca skupno po 6 ur na teden. Dotična profesorja se pa pri tem nista ravnala po nobedni knjigi. Vsak je prikrojil tvarino za naše razmere in za naše potrebe.

Priporočljiva knjiga o teh predmetih je poleg gosp. Delabar-a še: A. R. v. Gabrieli: „Die Baukunde“.

Ignacijev.

Pisma iz Sibirije.

VII.

Počitnice! Oj sladka beseda! Lepše besede ne najdeš v našem slovarju. Čim marljivejše in vstrajnejše smo mej letom delali, tem slajše so počitnice. Tudi najpridnejši učitelj in učenec veselita se jih, vsaj dajo našemu telesu odpočitek, duhu novo razpenjavost in svežost ter ojačijo in bodré k novemu, čilemu delovanju. Kdo bi torej zameril tudi Sibirčanu, ako se veseli počitnic ali „vakanc“ vže dolgo poprej, nego nastopijo, ter dolgo žaluje za njimi, ko so naglo prešle in ostavile le nekaj sladkih spominov.

Vže nemški pisatelj Jean Paul hvalil je izumitelja počitnic, rekoč: „Gesegnet, noch im Grabe gesegnet sei der Mann, der die Ferien erfand, und könnte ich, noch wollte ich seinen weissgebleichten Schädel streicheln“. Zares, ko bi vedeli njegovo ime, krasen spomenik bil bi mu osiguran. Vsak učitelj in vsak učenec bi v to svrho gotovo položil svoj „obolus“.

Škoda je res neizmerna, da je naša pedagoška povestnica toli nedostatna, da nam ni ohranila ime slavnega moža ter nam ne pové nič o početku in razvoju počitnic, ki so začetkoma trajale najbrž le nekaj dni (a večkrat v letu), potem nekaj tednov, dokler niso narasle na dva meseca, pa se zopet skrtile na šest tednov. Študija o počitnicah bila bi zanimivo delo in vredno največje nagrade. Zató se trdno nadejam, da

nam jo spiše kateri sodrug v prihodnjem natečaju za nagrade. Znana dunajska tvrška bi pa gotovo izdala portrét „izumitelja počitnic“, katero bi vsak učitelj z veseljem kupil in jo poln najtoplejše zahvale do moža obesil nad svojo pisalno mizo, ako jo sploh ima.

Življenje naše je polno menjav. Brez spremembe bi nas nič ne bolelo, nič ne veselilo, življenje bi na ledišču mlačnosti in vsakdanjosti zmrznilo. Nasprotnost še le donese gibanje v življenje, jasnost v naša čustva in stopnjevanje naše sreče.

Po hudi bolezní občutimo še le, kolike vrednosti je zdravje. Ako smo dolgo nosili težke verige, umemo še le popolnoma ceniti prostost. Ako smo celo leto v šolskem prahu natančno in vestno spolnjevali svoje dolžnosti, tedaj še le vzhaja nam vsa sreča: počitnic.

Zadnjokrat zbere se mladina v šolski sobi. Vse je živo ter blodi in gomezi z veselím upom semtertja. Vesel nemir prešinja šolo nalik tajinstvenemu gibanju v panju pred rojenjem.

Še jeden kritičen trenotek: razdelitev naznanil ali spričeval. Njih vsebina zrcali se kmalu na obrazih. Tú je udarila strela, tam je nevihta prešla milostljivo, pri drugem se smeje solnčni sijaj. Vendar solnčni svit, dež in toča ne trpé dolgo. Kmalu obseva solnce počitnic zlé in dobre, in veselje se vsiplje na pravične in hudobne. — Učitelj pa zapruši zadnjič duri za seboj, lastnik je svojega prostega časa. Tudi njegovega srca polasté se veseli občutki, ki najstrastnejšemu pedantu zvabijo sladke smehljaj.

Počitnice so za nas učitelje jedina stvar, za katero nas drugi stanovi zavidajo (radi plače pa nikdo!). Kolikokrat sem se vže jezil, ako mi je kdo rekel: „Vi učitelji imate pač dobro! Tolike počitnice in pa še tako plačo!“ — Ali ni to gola ironija! Vsakdo drug ima lahko počitnice, kadar jih hoče. Ako mene kdo z jednako neslano govorico napade, vselej se mu odrežem: „Počitnice so za učence, ne za nas. Ako bi bile za učitelje, bi jih bili vže davno odpravili“. In to pomaga!

Počitnice spravijo med učiteljstvo veselo gibanje. Domača hiša postane nam pretesna. Neki tajni nagon žene nas nestrpljivo od doma v prosto naravo ali široki svet. Kdor ima le količkaj cvenka in dobre noge, podá se na potovanje, ali: „per pedes apostolorum“, z vozom, po železnici, ali z bicyclom. Potovanje pa je tudi najlepša zabava v počitnicah; kolike važnosti je isto vže za nadaljno izobrazbo, o tem govoriti bilo bi odveč.

Od nekda bil sem prijatelj peš-pota ter sem korajžno korakal v dole in gore. Med slovenskim učiteljstvom nimamo sicer mnogo „touristov“, ki bi lazili po hribočkih, gorah, ali celó po planinah, a peščico takih vendar imamo. V njih pohvalo moram omeniti, da se vže po svoji obleki kaj dobro razlikujó od znanih „Bergfexen“, ki ti v svoji nesramežljivosti kažejo gola kolena, da-si tudi so opravljeni z običajno potrebnimi popolnimi stvarmi. Naši hribolazci so večinoma tovariši-samci. Vendar še ne plazijo po vratolomnih pečinah in vzdolž zevajočih prepadov, ker jim je življenje večje vrednosti nego tako neumno in opasno plezanje. — Touristika se je povzdignila dandanes na visoko stopinjo. Zató so zlasti slikovite in sloveče pokrajine s svojimi dražestnimi prizori redno poplavljene z novodobnimi popotniki. Nekdaj je tudi Sibirčan rad potoval v take raje slovenske domovine in se skobacal za poboljšek še na kako planino. Zdaj sem pa to opustil, ker me jezi, da v poletnem času ne moreš storiti pet korakov, da bi ne naletel na modernega turista, ki dirja mimo najlepših prirodnih krasot, kakor bi ga podilo 300 kosmatih medvedov. Tako potovanje, kadar človek ne vidi nič in ne sliši nič, ko bi bil mrtva stvar, je uprav smešno.

Zdaj sem postal „kolésar“. Pa ne smejite se mi, g. urednik! vsaj nisem jaz bela vrana med slov. učitelji. Precej nas je vže, ki smo se posvetili temu „sportu“. Pri prihodnjem zborovanju „Zaveze“ pa napravimo odsek kolésarjev. Pa skoraj bi bil pozabil povedati, kaj me je spodbudilo, da sem si kupil svoj „voz“.

Nekoč pripeljal se je neki kolésar v našo Sibirijo, da-si mi ni šlo prav v glavo, kako je zablodil sem. Vsekako je bil nenavadna prikazen, in kar je nenavadno, to vzbudi ogromno zanimanje. Naše sicer mirne Sibirčane spravil je povsem iz ravnodušja. Malo in veliko prodajalo je svoja zijala ter se čudilo nečuvni umetnosti in spretnosti. — Zavest, da bi tudi jaz postal predmet občnega pozora in strmenja, napotila me je, da sem začel kolesariti. Kakor je vsak začetek težaven, tako je bilo tudi z mojim učenjem. Ne vem več, kolikokrat sem telebil na tla in nerodno poljubil mater zemljo, ali pobral svoje kosti iz kakega jarka. Pri vsakem takem nesrečnem poskusu mislil sem si, učenje je res slano, ti pa si neslanec (lucus a non lucendo); a potrpljenje prebije tudi železna vrata. Vsled neumorne vaje in vstrajnosti priučil sem se srečno vsem zakonom ravnotežja, takó da vže spretno jaham svojega nikdar lačnega konjička. Tudi ga ne zapustim več, če me celó napravijo za gubernijskega šolskega nadzornika. Ne morem vam povedati, kakó mi dobro dé, ko povsod v me zijajo, kakor krava v novo lesó. Človek ima ves drug ugled, ako pride kam z bicyclom, nego „per pedes apostolorum“. In baš mi učitelji imamo vedno skrbeti za kak ugled!

Sibirčan 2.

Društveni vestnik.

Od Voglanje. (O slavnosti dvajsetletnici in zborovanju „Celskega učitelj. društva 3. septembra t. l. v Žalcu.)

Ali si vže kedaj vžival, dragi tovariš, tiho srečo iz malega življenja v družinici, ki pomemben dan praznuje v ozkem krogu svojih sorodnikov? Glej, taka je bila naša slavnost! Brez vsega blišča je bila; celó po številu nas je bilo malo — zaradi raznih neprilik. Veselili smo se tem pristrčnejše drugi drugega, ker nas je sklicala vzajemna ljubav, navdušenost za sveto stvar. Brez hrupne veselice plálo nam je srce v radosti in zadovoljno smo lahko slednjič vskliknili: končano! Dá s ponosom; kajti jednega duha in srca, prepričani o vzvišenosti svojega poklica vémo, da lahko samosvestno, z vso krepostjo in s polnim zaupanjem stopamo nasproti, korak za korakom, ravnim potom naprej svojemu smotru, vémo, da bode vsaj našim potomcem, ako ne nam, uspeh zagotovljen. Čemú našemu društvu sijajnega obhajanja? Za svojo dvajsetletnico postavilo si je pred dvema letoma spomenik, do lahko reče s Horacijem: „Exegi monumentum aere perennius.“ (Izvršilo sem si spomenik trajnejši od broná.) Društvo si je sezidalo monumentalno duševno poslopje, ki se imenuje „Zaveza.“ To hočemo varovati in braniti ter jo izročiti našim zanamcem, prepričujoč jih, da slovensko učiteljstvo ne sme biti več zaspano, omahljivo in boječe, ampak živo, odločno in jekleno!

Pred 11. uro dopoldne zbralo se nas je 18 društvenikov v radegostnem in prijaznem Žalcu ter po pozdravu od domačega učiteljstva takoj podalo k zborovanju v občinsko pisarno, kjer smo smeli imeti sejo po prijaznosti čislane narodnjaka g. župana Hausenbihler-ja. Podpredsednik g. Petriček naznani nam odsotnost predsednika g. Brezovnik-a iz opravičnih razlogov, ter prevzame vodstvo zborovanja, predstavi in pozdravi g. Vatroslava Holz-a (= Prostoslava Kretanovega, uradnika in priljubljenega potopisca iz Ljubljane) in Franciška Suhar-ja, učitelja iz Ptuja kot gosta in otvori zborovanje, katero se je po običajnem petju vršilo na kratko po dnevnem redu. Zaradi tesno odmerjenega časa nam je poročevalec g. Petriček v kratkih potezah narisal sliko o pouku, smotru, obiskovalcih strokovno-obrtnega nadaljevalnega tečaja v Gradcu, ki je trajal od 1. marcija do 16. julija t. l. Bilo je mnogo zanimivosti. Koliko truda in duševnega napora je stalo vsakega udeleženca, ki se je s toliko marljivostjo in gorečnostjo oprijemal te stroke kakor g. Petriček, dokazovali so njegovi točno izvršeni izdelki v obilnih zvezkih. Častitati pa smo mu morali tudi na njegovem prelepem spričevalu s samimi „prav dobro“. — Po zaključanju seje ogledavali smo si trg in njega znamenitosti.

Banketa se nas je vdeležilo 21 osob. Narodnemu učiteljstvu tolikanj naklonjeni g. Širca iz Griž

počastil in razveselil nas je s svojim pohodom, pristrčnim pozdravom in nagovorom. — Mej zborovanjem in obedom došle so nam nastopne brzozjavke in pis-mene častitke:

Braslovče. — Častitamo k dvajsetletnemu vrlo uspešnemu delovanju! Srčen pozdrav!

Kavčič, Škoflek.

Videm. — Zaveza spominja se hvaležno svojega stvoritelja želéc mu še daljnega krepkega razvitka sebi v slavo, narodu pa na korist!

Dr. T. Romih.

Ptuj. — Za napredek slovenskega šolstva in za omiko našega naroda vže dvajset let delajočemu društvu pristrčen pozdrav!

Ptujsko učiteljsko društvo.

Središče. — Uzoru Tvojemu čast, zaslugam hvala! Tvoja pot pelje naš stan na dan! Zato: Slava Tebi, večna slava:

Za učiteljsko društvo Ormoško: Rakuša.

Ker gospod urednik izvestno ne preobiluje s prostorom, možno mi je, nekatere pis-mene častitke le v posnemkih sporočati. Njihove jedernate in krepke besede, ki proslavljajo naše društvo, naj vspodbujajo slovensko učiteljstvo k neumornemu delovanju!

Novaštifta. — V imenu uč. društva Gornje-graškega k dvajsetletnici najizvrstnejšega slov. uč. društva želim, da bi imelo vedno tako uzorne društvenike kakor do sedaj; ker neprestrašeno so nam drugim svetili in delovali za blagor učiteljskega stanu, za blagor naroda!

Ivan Kelc, predsednik.

Mozirje. — Slavnemu učit. društvu Celjskemu, ki danes obhaja 20letnico svojega tako plodonosnega delovanja prav iz srca častitam, ter samo želim, da bi še leta in leta tako neumorno delovalo za ugled in napredek našega stanu in vsega šolstva!

Fr. Proprotnik.

Pristrčen pozdrav od našega predsednika gospoda Brezovnika

iz Vojnika.

Z navdušenostjo pisan je obširen list od prejšnjega večletnega sodelovalca našega, g. Kocbek-a iz Rečice. Vsem, ki so se tega dne spominjali nas, prav pristrčna hvala!

Drugi del naše slavnosti vršil se je s slavnostnim govorom g. Ivana Stukelj-a, z nastopno kratko vsebino in razverstivijo: I. Avstrijskih narodov boj za kulturne idejale. II. V društvih krepki se značaj, brez njih ne bode nihče to, kar postane ž njimi in po njih. III. Neka posebna, plemenita črta iz žitja in bitja slovenskega učitelja. IV. O delovanju društvenem v dvajsetih letih. Ustanovilo se je 19. maja 1870. leta vzajemno z nemškimi učitelji. V teh letih je imelo društvo 175 sej, katerih se je povprek udeleževalo po 21 údov; torej skupaj 3675. Predavanj in govorov je bilo 255 (mej temi 122 nemških). V. „Hrast se omaje in hrib, zvestoba Slo-

vincu ne gane!“ Društvo javljalo je vedno svojo ljubezen do naše širše domovine, premile nam Avstrije. Zlasti o prilikah znamenitih dnij v naši cesarski rodbini pokladalo je izraze istinite lojalnosti na stopnice pred prestol Najvišjega. (Gromovita trikratna „slava“ Njega Veličanstvu in prevzvišeni hiši Habsburški.) VI. Najlepši spomenik naši dvajsetletnici je „Zaveza.“

Pri kozarcu rujnega vinca sledila je za tem zdravica za zdravico, pesem za pesnijo. Proslavljala se je marljivost pridnih delavcev na pedagogičkem polju. Spominjali smo se blagih mrtvih društvenikov, ki so se v nebeških višavah radovali z nami v tem veselem trenutju, spominjali pa smo se tudi onih mrtvih, ki z živim telesom spé smirno spanje, ki so pomrli za naše društvo, sploh za slovensko učiteljstvo. Bog ne daj, da bi se ti prepozno vzbudili!

Kmalu so potekli srečni trenotki, ob petih polpoldne smo se jeli razhajati na svoja domovja.

V žarnem svitu probujajoče se ideje slovenskega učiteljstva in v osrečevalni nadi na boljše bodočnost idimo, dragi tovariši, zopet na trudapolno delo; kajti resni so dnevi! Delajmo zvesto po besedah izraženih v vzgojnih maksimih Angleža Friderika Jakoba: „Daj, da bode prvo tvoje studovanje, pokazati svetu, da nisi iz lesa ali slame, da tiči v tvoji naravi košček železa!“

Streljak.

Braslovče. Dne 4. septembra je imelo „Savinjsko učiteljsko društvo“ v šolskem poslopu na Gomilskem svoje redno zborovanje, katerega se je udeležilo zadostno število ugov. Kot gostje so bili navzoči gg. V. Korun, prof. kand. iz Gradca, M. Žilnik stud. iur. iz Prage, M. Brišnik učitelj od sv. Antona in Vatr. Holz, zastopnih banke „Slavije“ v Ljubljani.

Predsednik, g. R. Škoflek, pozdravi navzoče s primernim nagovorom. Na to prebere tajnik zapisnik zadnjega zborovanja kateri se odobri. Temu je sle-

dilo predavanje g. Škoflek-a: „Pouk o materinem jeziku“ oziroma „Vaje v ustnem in pismenem izrazu v naših ljudskih šolah.“

G. govornik je med drugim povdarjal, da se ima ljudska šola boriti z mnogobrojnimi težavami, katerih srednja šola ne pozna. Nered in pomanjkanje spisnih in slovničnih, v resnici potrebnih in dobrih vaj, v katerih bi učitelj našel dovolj ozira na snov iz nazornega nauka, potem iz realij in drugih predmetov t. j. iz duševnega obzorja učencev, to nam dela velike težave. Vem, da je bil vsak slovenski učitelj ljudske šole vže mnogokrat v zadregi gledé te naloge. Ako hočemo doseči glavni smoter — ustni in pismeni izraz — napeti moramo vse žile, pomagati si moramo sami. Nam ukazane šolske knjige imajo v rečenem smislu velik nered in pomanjkanje, v nepotrebnem pa tudi preveč obilosti. Temu v okom priti, ne zadostuje moč posameznega učitelja in prav ima naš vrli „Popotnik“, ki pravi v št. 15. t. l. „da se bode dalo to ogromno delo izvrševati le z druženimi močmi“. V ta namen je toraj treba, da se moči združijo, spoznamo, uredijo. Delo je silno nujno in važno, delavei se ga ne bodo plašili, a razpostavljeni so široko po slovenski zemlji. Kako hočemo to delo zažeti in kako izvrševati? Dajmo v učiteljskih zborih to vprašanje na dnevni red in uspeh in nasvete objavimo v „Popotnik-u“. — On sledeče nasvetuje:

1. Vse ustnene in pismene jezikovne vaje vzeti se morajo iz obravnane stvarine — iz nazornega nauka, iz realij in etičnih beril.

2. Slovnične vaje naj se po tej snovi uredijo in vmes vpletajo.

3. Stvarna oziroma realna snov naj se zbere in uredi po načelu razvitem v „Popotnik-u“ pod naslovom: Prirodopisni pouk v jednorazrednicah.

4. Posnetek iz obravnane lekcije naj se priredi za slovniške vaje.

Prihodnje zborovanje dne 19. novembra na Gomilskem. Kavčič.

Dopisi in druge vesti.

Iz gorjujeradgonskega okraja. Dne 23. avgusta t. l. vršila se je za okraje Ljutomer in Gornjo Radgono v šoli pri Kapeli skupna uradna učiteljska konferencija pod predsedništvom c. kr. šolskega nadzornika g. Ivana Ranner-ja.

Ko se spomni g. predsednik otvarjajoč konferencijo poroke presvitle gospe nadvojvodinje Marije Valerije, h čemur so zbrani zaklicali trikratni „Živio“, opomni tudi, da je obhajal nj. ekselencu gosp. c. kr. namestnik baron Kübeck pred kratkim dvajsetletnico svojega službovanja kot namestnik na Štajerskem. Prosi tedaj, da mu sme v imenu konferencije izročiti izraze udanosti in spoštovanja zbranega učiteljstva, kar se jednoglasno vsprejme in zabeleži v zapisniku.

Prehajajoč k dnevemu vsprejemu, predstavi zbranim gosp. Jožefa Čulek-a, imenovanega podučitelja k sv. Juriju ob Ščavnici, katerega zbrani srčno pozdravijo. Svojim namestnikom imenuje gosp. Simona Erženjak-a, zapisnikarjema bila sta pa z vsklikom voljena gg. Vogrinec Anton in Koklj Jožef.

Sedaj prečita g. predsednik nekatere ukaze in odloke c. kr. dež. šolskega sveta in preide k svojim opazkom gledé nadzorovanih šol.

V tem svojem poročilu izrazil se je v obče polvoljno. Učni smoter dosegel se je po mogočnosti povsod. Gospod predsednik podal je učiteljstvu še nekaj namigljejev, za katere smo mu hvaležni. Tako je opomnil na nedavno razsodbo ministerstva, vsled

katero se tudi pri poldnevem pouku lahko otroci 7. in 8. šolskega leta oprosté. Večkrat se greši v tem, kateri otroci spadajo v šolsko matico, kateri v imenik. V šolsko matico vpišejo se vsi otroci od 6. do 14. leta, obiskujejo li šolo ali ne, ako stanujejo v istem šolkem okrožju. Otroci, kateri obiskujejo šolo iz drugega šolskega okrožja, spadajo v imenik in ne v matico. Ravnotako se vpišejo otroci pod 6. letom in čez 14. leto, ako šolo obiskujejo le v imenik, v matico pa ne.

O prvem vprašanju: „Na katere berilne spise 1.—4. berila naj se opira zdravstvenoslovni pouk in kateri?“ poročal je g. Simon Cvahte. Naštel je čez 50 berilnih spisov, pri katerih se to lahko zgodi. K besedi oglasili so se še nekateri gospodi z dodatki. G. Sadu naštel je še nekatere druge berilne spise, ter priporočal učiteljem domačo lekarno. G. Šetina priporočal je Kneip-ovo metodo, o kateri se je tudi g. predsednik povoljno izrazil. G. Strelec opomni, naj se pri obravnavi rib opozori na mrežo, ki ima strupene ikre. G. Freuensfeld pogrša v naših berilih berilnega spisa o koristi telovadbe. Stavka v tem smislu stavila sta gg. Freuensfeld in Šetina.

K temu opomni še g. predsednik, naj bi se izvolil odsek, kateri bi do prihodnjega leta izdelal postavbe za varovanje zdravja slične postavam za varstvo živalij. Ta predlog se je sprejel in v dotični odsek izvolili so se gg. Cvahte, Karba, Sadu in Šetina.

O drugem vprašanju: „Kako naj ravna učitelj s popravljanjem pismenih vaj in katera popravljalna znamenja naj se na raznih stopnjah rabijo?“ poročal je radi poznega časa g. predsednik sam, ter omejil svoj govor le na popravljalna znamenja. Kot take je priporočal: Vse pogršno naj se na nižji stopnji prečrta, na srednji in višji podčrta. Pri besedah, katere bi se morale zvezati, napravi se vezalno znamenje (U); ako ste pa dve besedi pisani skupaj, napravi se mej obe besede ločilna navpična črta. Manjkajoče črke ali besede zaznamujejo se z znamenjem korenjenja (V). Če se ni rabila prava beseda, ter bi se dala ista z boljo namestiti, opomni naj se učence s krivo črto v vodoravni legi pod isto besedo (—); ako je pa v stavku red besedij napačen, napravijo se nad besede številke. S tem imeli bi pa znamenj dovolj. Konferencija jih je sprejela, ter sklenila, prihodnje šolsko leto se istih posluževati.

Temu sledilo je predavanje potovalnega učitelja gosp. Matjašič-a „O sadjereji s posebnim ozrom na drevesnice v šolskem vrtu“, kateri je svojo nalogo povoljno rešil. G. predsednik se mu za to v imenu cele konferencije zahvali.

V stalni in književni odbor volili so se prejšnji udje teh odsekov in ker ni bilo posebnih samostojnih predlogov, sklenil je g. predsednik s „živio“-klicem presvitlemu cesarju konferencijo.

H koncu omenili bi še nekaj o postopanju in osebnem pikanju pri konferenciji, pa ker upamo, da

bodo v prihodnje izrazi, kakor „ideal“ in „genial“ itd. izostali, raje sklenemo.

Naj še naznanimo, da se je ustanovilo na predlog gosp. Strelec-a pri skupnem obedu vže potrebno učiteljsko društvo za gornjeradgonski okraj, h kateremu so izvan treh gospodov podpisali vsi učitelji in obe gč. učiteljici pristop. V osnovalni odbor, kateri naj sestavi pravila in priredi vse drugo potrebno, izvolili so se gg. Strelec, Mihelič, Bregant in Kojl. Želimo novemu društvu vrlo delovanje in mnogo uspeha v prid učiteljstvu in mladini našega okraja!*)

Mozirje. Učiteljstvo gornjegraškega okraja imelo je dne 11. septembra t. l. v Mozirju svojo uradno konferenco, katero je ob 9. uri otvoril c. kr. šolski nadzornik g. I. Trobej. V svojem nagovoru presrčno pozdravi navzoče, povdarja, da se šolstvo v tem okraju od leta do leta boljša, k čemur so pripomogli učitelji z natančnim spolnjevanjem svojih dolžnosti, z gojitvo kolegijalnosti itd., se spominja imenitnega in veselega dogodka v Najvišej cesarske rodovini — poroke presvite gospé nadvojvodinje Marije Valerije — ter zakliče sè zbranim učiteljstvom trikratni „Živio!“ na presvitega cesarja, našega zaščitnika.

Ko je gospod predsednik svojim namestnikom imenoval g. Fr. Praprotnik-a, nadučitelja v Mozirju, spominja se britke zgube, ki je sè smrtjo M. Tscheru-a zadela naš okraj, omenjajoč vrline rajnega staroste štaj. učiteljev. V znak sozolja vstanejo navzoči od svojih sedežev.

Zapisnikarjema sta bila izvoljena po listkih g. J. Klemenčič (Mozirje) in g. M. Zdolšek (Št. Mihiel).

Potem je sledilo obsirno poročilo g. nadzornika, v katerem označi skupni pritrud z redom popolnoma zadovoljno. Za tem omenja in osvetli potrebne lastnosti učitelja, namreč: nesebičnost, marljivost, skromnost, ravnodušje, potrpežljivost, nabožnost, ljubezen in npravstveno resnost. Ko je razvil, kakó naj učitelj pri pouku postopa, da bode ta trpežen, podaje kaj dobrih namigljajev, kakó se imajo poučevati posamezni predmeti ljudske šole. Omenjene nasvete daje nam kot prijatelj in takó naj je učiteljstvo shvati in se po njih ravna. To obsirno poročilo, pretkano s pedagogičnim znanjem in didaktičnimi namigljaji, bilo je toli poučljivo, temeljito in jedrovito, da so vsi učitelji zá-nje g. nadzorniku najtoplejše hvale dolžni.

Po prečitanju ukazov minolega šolskega leta razpravljal je g. nadučitelj Fr. Praprotnik vprašanje: „Zgodovinski pouk v službi vzgoje“. Gospod poročevalec, ki je prosto prednašal, rešil je svojo nalogo v občno zadovoljnost. Takó temeljito, vsestransko razpraviti kako vprašanje in to v krasnem, vzletnem govoru zna le g. Praprotnik. Zató je žel govornik

*) Tudi mi z veseljem pozdravljamo tó novo društvo, ter mu iz srca kličemo: „Vivat, crescat, floreat!“
Uredn.

tudi zasluženno burno pohvalo, katero mu je skupščina izrekla.

Drugo nalogo: „O vprašanih pri pouku“ rešil je g. I. Kelc. Razjasnil je bistvo in svojstva vprašanja ter učiteljevo postopanje pri njih.

O vprašanju: „Katero so znatnejše npravstvene napake in kakó se imajo odpraviti?“ poročal je g. Dedič ter nam naštel obilico takih napak s potrebnim lékom.

Potem je govoril g. Fr. Lorber: O Lavtar-jevi računski metodi. Govornik je podal najprej zgodovinske podatke o računstvu v obče, omenil razdelitev Lavtar-jevih in Močnik-ovih računice, poudarjal razloček Lavtar-jeve in Grube-jeve metode, opisal Lavtar-jevo metrično računilo ter v praktičnih poskusih kazal, kakó je učitelju postopati pri Lavtar-jevi računski metodi.

Gospod nadzornik je vsem poročevalcem izrekel zahvalo za temeljite razprave.

Poročilo g. Spende o knjižničnem odboru vzame se na znanje.

Pri volitvi stalnega in knjižničnega odbora so bili izvoljeni gg. Dedič, Kelc, Kocbek in Spende.

Na to se g. predsednik zahvali vsem za vstrajnost ter sklence konferenco ob 1/2. uri popoldne. Gospod Praprotnik se v imenu zbranih učiteljev zahvali g. predsedniku za spretno in nepristransko vodstvo konference.

V gostilni g. Goričar-ja bil je potem skupni obed, pri katerem se je slišalo mnogo lepih napitnic. Omenim naj le še, da se je napilo tudi c. kr. šol. nadzorniku in dež. poslancu g. Fr. Robič-u, kateremu se je napitnica telegrafčnim potom naznanila.

Veritas.

Ljubljana. Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je imelo dne 10. septembra XXXVIII. sejo. Navzočni: Podpredsednik: Luka Svetec. Odborniki: Dr. vitez Bleiweis, Matej Močnik, Ivan Murnik, dr. Vošnjak (blagajnik), Andrej Zamejec, Anton Žlogar (zapisnikar). — Tajnik poroča o tekočih zadevah ter naznanja, kako so zvršeni poprejšni sklepi, kar se vzame na znanje. — Blagajnik dr. Vošnjak naznanja, da je ravno dospela žalostna vest o smrti dr. Dragotina Prusa v Konjicah, kateri je bil prvomestnik ondotne podružnice in od začetka velik pospeševatelj naše družbe, kar se privzame v zapisnik v njegov spomin. — Visoko c. kr. deželno sodišče v Ljubljani javlja družbi z dopisom dne 30. avg. št. 6614, da jej je pokojni veleposestnik Fran Kotnik na Vrdu volil 500 glđ. — Za te in druge mrtve dobrotnike, kakor za žive družbenike opravi se ob veliki skupščini slovesna služba božja. — Zaradi učiteljskega osobja po družbenih zavodih pri sv. Jakobu v Trstu in v Rojanu ukrene se po-

trebno. — Istotako zbog glavne skupščine, ki bo 24. septembra v čitalnični dvorani. — Ker se bodo v družbinem „Vestniku“ letos objavila vsa načelnikstva, prispevki itd., uljudno prosimo one podružnice, ki še tega niso storile, da v kratkem pošljejo svoje izkaze.

(Imenovanje.) Nadučitelj v Rušah, g. Ernest Leske imenovan je c. kr. vadniškim učiteljem v Mariboru.

Spremembe pri učiteljstvu. Gospod Šimon Viher, učitelj v Ribnici, imenovan je nadučiteljem v Vozenici, g. Jožef Dernjač, učitelj v Vitanju pa nadučiteljem v Št. Petru pri Mariboru. Gospod Anton Ogorelec, podučitelj na šoli Ptujске okolice postal je def. učitelj v Vurbergu. Gspč. Karolina Potočnik, podučiteljica v Brežicah postala je učiteljica ravno tu. Gosp. Alojzij Schechel, podučitelj v Reichenburgu pride v Marenberg, gospod Anton Glaser, podučitelj v Makolah v Remšnik, gosp. Rihard Kokot, podučitelj v Lehnu v Vojnik, gosp. Alojzij Krivec, podučitelj pri Sv. Urbanu bl. Ptuja v Slivnico pri Mariboru, gosp. Miroslav Šijanec, podučitelj pri Sv. Urbanu v Poličane, g. Ivan Vrabl, podučitelj pri Sv. Lenartu v Sl. g. k Zgornji Št. Kungoti, gspč. Micika Danko, podučiteljica na okoliški šoli v Ptujju pa pride v Zavrče. Gspč. Marija Mlakar, pr. u. v Pletrovčah gre v Slavino na Kranjskem, na njeno mesto v Pletrovče pa pride gspč. Marija Cidrih iz Slavine. Novo nameščeni kot začasni podučitelji oziroma podučiteljice so mariborski učit. pripravniki: g. Franc Russ v Marenbergu in Friderik Pučelik v Framu ter graške učit. kandidatnje: gspč. Ernesta Supančič v Št. Lovrencu ob kor. žel., gspč. Katica Wesenscheg pa v Zrečah, kjer se je podučitelj Bernard Trabusiner od službe odpravil.

(Umrli) je dne 5. t. m. v Vipavi gosp. Alojzij Lavrenčič, nadučitelj pri Št. Vidu. V. m. p!

Poziv! Od nekojih strani se nam je izrekla želja, naj bi se v prihodnji izdaji „Popotnik-ovega koledarja“ imena načelnikov in šolskih ogled izpustila, ker baje ne spadajo v „učiteljski šematizem“. Da se prepričamo, če je to obča želja večine našega učiteljstva, kateremu je res namenjen „Popotnik-ov koledar“, pozivljemo tem potom vsa slavna okr. učiteljska društva pa tudi posameznike, da nam do konca tek. meseca svoja mnenja v tem oziru naznanijo. Če od katerega društva ne dobimo v nastavljenem obroku nobedne izjave, smatrali bodemo, da je s sedanjo izdavo zadovoljno.

Uredništvo „Popot. koledarja za 1891. l.“

Raznoternosti.

[Ilustrovan narodnikoledar za l. 1891.]
Ta koledar katerega je uredil, izdal in založil Drag. Hribar leži v III. letniku pred nami in ima to-le vsebino: Popolen kalendarij, koledar in cerkveni koledar. Vremenski ključ. Statistiški pregled Avstro-Ogerske. Žrebanje srečk. Deželni patroni in njih praznovanje. Nadalje: Genealogija cesarske hiše. Sedanjí vladarji evropski, Vojvodina Kranjska: Vsi deželni zastopi, deželni odborniki, deželni poslanci, mestni odborniki, načelniki uradov, c. kr. notarji, advokati, zdravniki, trgovina in obrt, kmetijske družbe, cerkvena uprava, rudniška oblastva, učilišča, prometni zavodi, gasilna društva itd. Vojaška oblastva. Pešpolki. Konjica. Lovski bataljoni. Bosenske čete. Topničarska četa. Ženijska četa. Sanitetna četa. Povožna četa. Brambovci. Mornarica itd. Državne barve evropskih držav. Splošne c. kr. pošte. Brzojavni cenik. Lestvica za pristojbine kolekov ter pristojbine za pravne posle in privilegije, koncesije, potne liste itd. Sejmi na Kranjskem. — Zabavni del: Naši zaslužni možje: Dr. Jernej Zupanec (s podobo). Božidar Raič (s podobo). Janez Šubic (s podobo). Ivan Dolinar (s podobo). Razgled po svetu. Humoreska. Naznani. Koledar ta bode vsaki narodni hiši — tudi kot upisna knjiga — dobro služil. Dobiva se v „Narodni Tiskarni“ in v bukvarnah J. Giontini-jevi in M. Gerber-jevi v Ljubljani. Naroča se pa lahko v vseh bukvarnah. Cena 50 kr., po pošti 60 kr.

Vabilo. „Šmariško-rogaško učit. društvo“ zboruje dne 1. oktobra 1890 ob 11. uri dopoldne v

Šmarju. Ker ni bilo zborovanje meseca septembra radi slabega vremena, ostane taisti vspered.

O d b o r.

Vabilo. „Učit. društvo za sežanski okraj“ bode zborovalo v Nabrežini dne 2. oktobra t. l. ob 10. uri dopoldne z nastopnim vsperedom: 1. Verifikovanje zapisnika zadnjega zborovanja. 2. O prvih predvajah v I. šol. letu. 3. Prostovoljno predavanje. 4. Poročilo o II. obč. zboru „Zaveze“. 5. Nasveti.

O d b o r.

Vabilo. „Kamniško okrajno učiteljsko društvo“ zboruje dne 16. oktobra 1890. l. ob 10. uri dopoldne v Mengesu s sledečim vsperedom: 1. Nagovor predsednika. 2. Tajnikovo poročilo o drugem zborovanju „Zaveze“. 3. Katere fizikalne aparate učitelj sam lahko naredi in kako naj jih vporablja? (Poročevalec g. Fran Trost). 4. Nasveti. K obilni udeležbi vabi uljudno

o d b o r.

Št. 71.

Razglaz.

Dne 4. oktobra t. l. ob 3. uri popoldne ima direktorij „Zaveze“ slov. učit. društev svojo sejo na Krškem.

Dnevni red:

I. Tekoče društvene zadeve.

II. Razni nasveti*.)

Krško, dne 18. septembra 1890. l.

Dr. Tomaž Romih, predsednik.

*) Želje razn. društev ali posamezn. nam bodo dobro došle.

Razpis natečajev.

Št. 499.

Učiteljsko mesto.

V marenberškem šolskem okraju umešča se s pričetkom zimskega tečaja na trirazredni ljudski šoli v Ribnici učiteljsko mesto z dohodki po III. plačilnem razredu definitivno eventuelno tudi začasno.

Prosilci naj svoje redno podprte prošnje z dokazom da so avstrijski državljani, pošljejo predpisanim potom do 15. oktobra t. l. krajnemu šolskemu svetu v Ribnici. — Znanje slovenskega jezika potrebno. Okr. šol. svet v Marenbergu, dne 14. sept. 1890.

Predsednik: F. Finetti s. r.

Št. 2007

Mesto učiteljice ročnih del.

^{scol.} Razpisuje se mesto učiteljice ročnih del za jednorazrednice v Biljanu, Flejanu in Hrušovljah z letno nagrado fl. 180.

Prošnje je vložiti pri podpisaneu c. kr. okraj. šol. svetu do 5. oktobra 1890.

C. kr. okr. šol. svet v Gradišču, 10. sept. 1890.

Za predsednika: Cumar s. r.

Št. 707.

Učiteljska služba.

Na jednorazredni ljudski šoli v Polju se umešča učiteljsko mesto z dohodki po IV. plačilnem razredu in prostim stanovanjem stalno ali tudi začasno.

Prosilci za to mesto naj svoje redno podprte prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani in sposobni subsidiarno poučevati tudi katoliški verouk, vložijo potom predstojnega okrajnega šolskega sveta do 20. dne oktobra t. l. pri krajnem šolskem svetu v Polju, pošta Podčetrtek (Wind.-Landsberg.) Okr. šolski svet v Kozjem, dne 12. septbr. 1890.

Predsednik: Kankowsky s. r.

Št. 595.

Podučiteljsko mesto.

Na dvorazredni ljudski šoli v Artiču se umešča podučiteljsko mesto z dohodki po IV. plačilnem razredu in prostim stanovanjem (1 soba) definitivno ali tudi provizorično.

Prosilci ali prosilke naj vložijo svoje redno podprte prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani, potom predstojnega okr. šolskega sveta do 10. dne oktobra 1890 pri krajnem šolskem svetu v Artiču, pošta Brežice.

Okr. šolski svet v Brežicah, dne 30. avg. 1890. 2-2

Predsednik: Kankowsky s. r.

Št. 978.

Podučiteljsko mesto.

Na četirirazrednici pri Sv. Urbanu poleg Ptuja se umešča podučiteljsko mesto z dohodki po IV. plačilnem razredu in prostim stanovanjem definitivno, ali — in takoj tudi provizorično.

Prosilci ali prosilke za to mesto naj svoje redno podprte prošnje z dokazom, da so avstrijski državljani, vložijo potom predstojnega okrajnega šolskega sveta do 29. septembra t. l. pri krajnem šolskem svetu Sv. Urban poleg Ptuja.

Okr. šolski svet v Ptuj, dne 2. septembra 1890. 2-2

Za predsednika: Ranner s. r.

Popravek: Pri razpisu natečaja šte. 573 v zadnji „Popotnik-ovi“ številki gledé učit. služeb v Svetini in pri Sv. Florijanu naj se bere v začetku: Na jednorazrednih ljudskih šolah itd. mesto: „Na dvorazrednih ljudskih šolah“, kakor se je po pomoti tiskalo.

Vsebina. I. Nekoliko o besednem redu v ljudski šoli. (Za nagrado.) — II. Učitelj, pospešitelj kmetijskega pouka v šoli in izvan šole. (III.) (Fr. Praprotnik.) — III. Značaji. (VII.) (Fr. Brežnik.) — IV. Iz „Zaveze“ slov. učit. društev. — V. Pisma iz Gradca. (Ignacijev.) (II.) — VI. Pisma iz Sibirije. (VII.) (Sib. 2.) — VII. Društveni vestnik. — VIII. Dopisi in druge vesti. — IX. Raznoternosti. — X. Natečaji.